

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG
Budapest
Donáti u. 35-45.
1015

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/1279-2/2022
Érkezett:	2022 JÚL 18.
Példány:	1
Melléklet:	0 db
Kezelőiroda:	

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Indítványozó felperes, [REDACTED] - az ide 1. szám alatt csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselőm, dr Csitos Eszter ([REDACTED] ügyvéd útján - az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 26. § (1) bekezdése és a 27. § alapján az előterjesztett alkotmányjogi panaszt követően 2022. június 13. napján kézhez vett IV/1279-1/2022. ügyszámú hiánypótlási felhívásra – határidőn belül – tisztelettel az alábbi

egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panaszt

- I. Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.869/2021/5. számú ítéletének (2.) alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban Abtv.) 27. § alapján, és az Abtv. 43. §-ának megfelelően azt semmisítse meg – a Kúria Gfv.VI.30.057/2022/2. számú végzésére is kiterjedő hatállyal.
- II. Állapítsa meg továbbá az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint, hogy a 2014. évi XL. tv. 37. § (1) bekezdésében rögzített rendelkezés vastagon szedett és aláhúzott részei, miszerint:

„37. § (1) E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél **csak** az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - **a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának** - alkalmazására **is** kiterjedően kérheti. **Ennek hiányában a keresetlevél, illetve a kereset érdemben - eredménytelen hiánypótlási felhívást követően - nem bírálható el.** Ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összegszerűen is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie.”

Alaptörvény-ellenesek, ugyanis jogbizonytalanságot eredményeznek és a rPtk. 237. § és 239/A § -szal ellentétes, továbbá ennek okán az 5/2013. PJE 3. pontjában rögzítettekkel is ellentétesek.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

1. Az indítvány benyújtásának törvényi és formai követelményei

a) A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése

TÉNYÁLLÁS és a BÍRÓSÁGOK DÖNTÉSEI

Az Indítványozó Felperes, mint kölcsönbevevő és az alperesi jogelőd (akkor [REDACTED] mint hitelező, 2009. május 2. napján [REDACTED] désszámon kölcsönszerződést kötöttek. Az alperes az 555.000,- Ft önerő mellé 3.023.000,- Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek abból a célból, hogy a [REDACTED] szállítótól a W [REDACTED] motorszámú [REDACTED] pusú gépjármű tulajdonjogát saját céljaira megszerezze. A kölcsönt és járulékait havi 35.053,- Ft-os részletekben kellett visszafizetni 2007. június 5. napjától kezdve 120 hónapon keresztül minden hónap 5. napjáig, az összes törlesztő részlet összege 4.206.360,- Ft, a THM 7,92% volt.

A felperes a kamatváltozás elszámolásának módjául a fix deviza konstrukciót választotta. A kölcsön mértékadó devizaneme svájci frankban (CHF) került megállapításra. A szerződés megkötésére oly módon került sor, hogy a

szerződés egyedi adatait formanyomtatványon töltötték ki a felek, amely tartalmazta, hogy az alperes az Üzletszabályzatban foglalt feltételek mellett nyújtja a kölcsönt.

A felperes összesen 3.778.397,- Ft-ot fizetett meg az alperesnek.

A DH2 tv. szerinti elszámolás felek között megtörtént.

Az alperes a felek közötti szerződést felmondta.

Felperes peres eljárást kezdeményezett alperessel szemben 2015. évben a Szegedi Járásbíróság előtt. A Szegedi Járásbíróság az ügyet áttenni rendelte a Kecskeméti Járásbírósághoz, aki azonban illetékességének hiányát állapította meg. a Szegedi Ítéletábla a Pkf. II.21.388/2016/2. sorszámú végzésével a Kecskeméti Járásbíróságot jelölte ki eljáró bíróságnak.

Felperes az első eljárásban a szerződés létre nem jöttének, másodlagosan érvénytelenségének megállapítását kérte a bíróságtól.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította a 8.P.22.477/2016/42. számú ítéletével akként, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása nélkül a szerződést kamat pótlásával érvényessé nyilvánította.

Bírói gyakorlatra hivatkozással a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerinti semmisséget eredményező kamat hiánya ellenére contra legem döntött.

Felperes fellebbezése folytán a **Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság a 6.Pf.20.156/2019/9. sorszámú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte** és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és új határozat meghozatalára utasította.

A Törvényszék a döntése indokolásában helyesnek találta az elsőfokú bíróság azon megállapítását, hogy a felek között a szerződés létrejött és deviza alapú fogyasztói kölcsönről van szó.

Az induló ügyleti kamat kiszámíthatóságával és az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatosan azonban a Törvényszék nem osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, a szerződést két okból is érvénytelennek minősítette.

A felperesi elszámolás vizsgálatára és annak helyességére a Törvényszék az elsőfokú bíróságot hívta fel bizonyítási eljárás lefolytatása körében a döntés 8. oldalán rögzített részletes felhívás mellett.

E körben rögzítette, hogy a feleknek a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni akként, hogy szolgálat nem maradhat ellenszolgáltatás nélkül.

A megismételt eljárásban a bíróság felhívására felperes – a II. fokú bíróság döntésének megfelelően elvégezte a számszaki levezetést 2019. szeptember 12. napján kelt beadványában. Felperes kifejezetten nyilatkozott, hogy a kamat pótlása ellen a C-42/13. és C-154/15. számú EUB döntések okán kifejezetten tiltakozik, az érvényessé nyilvánítást kifejezetten ellenzi, figyelemmel a C-260/18. számú EUB döntésre.

Az elsőfokú bíróság az alperesi igényeket is figyelembe véve – **vizontkereset hiányában is** – számításokat végeztetett alperessel. Felperes indítványozta a bíróságnál 2020. január 3. napján, hogy kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az általa megjelölt kérdések körében.

Mind alperes, mind felperes tiltakozott az elsőfokú bíróság által útmutatásként előadott számítási metodika ellen.

Fentiek ellenére az elsőfokú bíróság ítéletet hozott a saját értelmezése és akarata szerint.

ELSŐFOKÚ BÍRÓSÁG ÍTÉLETE

A bíróság a 2007. május 2. napján kelt HIT 11981/07 számú kölcsönszerződést az ítélethozatal napjáig hatályosság nyilvánította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a alperesnek 2.612.439,- (kétfelhatszázötvenháromezer-négyszázharminckilenc)Ft-ot.

A bíróság kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 302.300,- (háromszázkétezer-háromszáz) Ft perköltséget.

A bíróság kötelezte az alperest, hogy az illetékes állami adó- és vámhatóság külön felhívásában megjelölt módon és számlára fizessen meg 423.220,- (négy százhuszonháromezer- kétszázhusz) Ft le nem rótt illetéket.

INDOKOLÁSA

Indokolásában rögzítette az eljárása előzményeit, majd az alábbiakat ismertette:

A kereset az érvénytelenség megállapítása mellett - a DH2 törvény 37. § (1) bekezdésében előírt kötelezettség miatt – tartalmazott az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására irányuló kérelmet is, és a perbeli szerződés teljes érvénytelenségét a másodfokú bíróság két okból is megállapította, ezért a megismételt elsőfokú eljárásban a perbeli szerződés érvénytelenségének a jogkövetkezményét kellett levonni, az iránymutatás szerint a jogalap nélküli gazdagodás elvének figyelembe vételével.

Hivatkozott a Ptk. 237. § (1) és (2) bekezdésre, valamint a 239/A. § (1) és a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében foglaltakra.

Utalt az 1/2010. (VI. 28.) PK vélemény 2-10. pontjaira is, valamint a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. 5. pontjára, miszerint:

„4. Ha a bíróság a szerződés érvénytelenségét állapítja meg - a **jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereset (vizontkereset) esetén**, feltéve, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, vagy utóbb megszűnt - a bíróságnak elsősorban a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal történő érvényessé nyilvánítására kell törekednie.

5. Ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés azonban egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.”

Majd a jogkövetkezmények körében az alábbiakat rögzíti:

„A per jelenlegi megismételt elsőfokú eljárási szakban van, amikor a másodfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben adott iránymutatással előírta az elsőfokú bíróság számára, hogy a perbeli fogyasztói szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeül a szerződés ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánítását alkalmazza, amelynek során a jogalap nélküli gazdagodás elve alapján történik meg az elszámolás. A másodfokú bíróság tehát már állást foglalt abban, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértékének hiánya miatti érvénytelenség oka nem küszöbölhető ki annak kiszámíthatatlansága miatt, és az ebből az okból és az árfolyamkockázati tájékoztatás tisztességtelensége miatti érvénytelenség alkalmazandó jogkövetkezménye a hatályossá nyilvánítás. Az elsőfokú bíróság tehát ebből az okból mellőzi annak részletes indokait, hogy mely okból nem alkalmazza a Kúria mellett működő Konzultációs Testület 2019. június 19-i üléséről „Az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési kikötések érvénytelensége esetén alkalmazandó továbbá jogkövetkezmények köre és tartalma” címmel kiadott Emlékeztetőt (a továbbiakban: Emlékeztető).

A hatályossá nyilvánítás a bíróság ex nunc hatályú konstitutív döntése, amelynek célja az érvénytelen szerződés felszámolása. A hatályossá nyilvánítással a bíróság elismeri a bekövetkezett tényhelyzetet a felek között az ítélethozatalig történt kölcsönös (egyenértékű) teljesítések elismerésével, jogalapjuk megteremtésével és rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás ellenértékének az elszámolásáról. Erre akkor van szükség, ha a szerződés alapján az egyik fél már teljesített, az ellenszolgáltatás teljesítésére azonban még nem, vagy csak részben került sor. A pénzbeli megtérítésre ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha ennek hiányában a fél jogalap nélkül gazdagodna, ami akkor áll fenn, ha a fél a saját szolgáltatását még nem (vagy csak részben) teljesítette, miközben a másik fél már teljesített. (1/2010.(VI.28.) PK vélemény 6. pontjához fűzött magyarázat)

A perbeli kölcsönszerződés esetében a felperes jogelődje – **ténylegesen alperes jogelődje** - már teljesített a hitel kifolyósításával, míg a felperes pedig még csak részben teljesített, ezért a hatályossá nyilvánítás során elszámolásnak van helye, amelyre az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény 8. pontja szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alkalmazandóak.

Az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény 10. pontja és az ahhoz fűzött magyarázat szerint a másik fél szolgáltatását egyoldalúan használó fél tudja, hogy ő maga még nem (vagy csak részben) teljesítette a saját szolgáltatását, ezért az ő jogi helyzete a rosszhiszemű jogalap nélküli birtokoséval analóg és ezért ő a másik fél kérelmére a Ptk. 195. § (3) bekezdés értelmében kamat illetve használati díj megfizetésére köteles. Az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény 9. pontjához fűzött magyarázat szerint a kamat a visszajáró pénzszolgáltatás „használati díja”, amely nem késedelmi kamat, hanem ún. egyenértéki kamat.

Mivel ténylegesen forint összeg került kifolyósításra, és a felperes ténylegesen forint összegeket törlesztett, a bíróság ezen tényeket elismerve a jogalap nélküli gazdagodás alapján történő elszámolás során ezen forinttőkét vette alapul a kifolyósítás napjával, amely után a felperes a fenti indoklás szerint egyenértéki kamat fizetésére köteles, és a felperes forint befizetéseit ennek alapján kellett elszámolni kamatra, tőkére a Ptk. 293. §-a alapján.”

Álláspontja szerint a bíróságnak meg kellett határoznia a forinttőke használati díjának, az egyenértéki kamatnak a mértékét, amely mellett egyik fél sem gazdagodik jogalap nélkül. Ehhez meg kellett vizsgálni, hogy erre nézve milyen jogszabályi előírások vannak, valamint hogy melyik szerződő félnél milyen előnyök jelentkeztek a másik fél vagyona terhére.

Az egyenértéki kamat nem lehet a szerződéses kamat, mert egyrészt nem volt meghatározható annak az éves százalékos mértéke, másrészt, a szerződés teljesen érvénytelen, ezért annak kamatmegállapodása sem alkalmazható, valamint a jogalap nélküli gazdagodás szerinti elszámolás forintalapon történik, a szerződés pedig devizaalapú volt.

A Ptk. tartalmaz rendelkezést az idegen pénz használatának ellenértékével kapcsolatban.

A Ptk. 232. § (1) bekezdése szerint: „A szerződéses kapcsolatokban - ha jogszabály kivételt nem tesz - kamat jár. Magánszemélyek egymás közti szerződési viszonyában kamat csak kikötés esetében jár.”

A Ptk. 2013. június 30-ig hatályos 232. § (3) bekezdése szerint: „A kamat mértéke - ha azt a felek nem határozták meg és jogszabály kivételt nem tesz - megegyezik a jegybanki alapkamattal. A magánszemélyek egymás közötti viszonyában kikötött kamat - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a jegybanki alapkamat 24 százalékponttal növelt mértékét meghaladó részében semmis. A fizetendő kamat számításakor az érintett naptári félévet megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére.”

A Ptk. 2013. július 1-től hatályba lépett 232. § (3) bekezdése szerint: „A kamat mértéke - ha azt a felek nem határozták meg és jogszabály kivételt nem tesz - megegyezik a jegybanki alapkamattal. A magánszemélyek egymás közötti viszonyában kikötött kamat - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - a jegybanki alapkamat 24 százalékponttal növelt mértékét meghaladó részében semmis. A fizetendő kamat számításakor az érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat irányadó az adott naptári félév teljes idejére.”

A perbeli esetben nem magánszemélyek között történt pénzmozgás, ezért a Ptk. 232. § (3) bekezdése szerinti úgynevezett törvényes kamatra az alperes igényt tarthat.

A bíróság az elszámolással érintett időben (kifolyósítástól ítélethozatalig) elvégezte a 6 havi BUBOR és a Ptk. 232. § (3) bekezdésében naptári féléves (6 hónapos) periódusokban meghatározott törvényes kamat mértékének az összehasonlítását, amely arra az eredményre vezetett, hogy az eltérés sosem érte el a 0,5%-ot és hozzávetőlegesen egyforma időben volt hol az egyik, hol a másik kicsit magasabb. A BUBOR a forint bankközi átlagkamat, ha az lényegében megfeleltethető a Ptk. 232. § (3) bekezdésbeli törvényes kamatnak, akkor azt a megállapítást kell tenni, hogy a törvényes kamat fejében az alperes nem juthatott volna forinthitelhez, és ha az alperesnek egyenértéki kamatként csak a törvényes kamatot kellene fizetnie, úgy jogalap nélkül gazdagodna. Ez azt indokolja, hogy az egyenértéki kamat a törvényes kamatnál magasabb mértékben kerüljön megállapításra.

A bíróság vizsgálta, hogy a felperes a perbeli céllal és fedezettel milyen mértékű forintkamat mellett juthatott volna fogyasztói forintkölcshöz, valamint hogy ezen piaci átlag forint kamat egyenértéki kamatként való alkalmazása megfelel-e a jogalap nélküli gazdagodás elveinek.

A piaci átlag forint kamat alkalmazása esetén az elszámolás teljesen piaci alapúvá válik, amelynek során a hatályossá nyilvánítás valójában olyan eredménnyel jár, hogy a bíróság hozza létre a forintkölcshöz piaci átlag forintkammal,

amely lényegében megfelel az Emléketető I. módszertanában képzett BUBOR+kamatfelár forintkamat alkalmazásának, és ezáltal a hatályossá nyilvánítás valójában a szerződés érvényessé nyilvánítása szerinti eredménnyel jár. Az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény 6. pontjához fűzött magyarázat szerint a szerződés hatályossá nyilvánítása nem eredményezhet olyan helyzetet, mint amilyen a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén keletkezne, ezért egyenértéki kamatként a piaci átlagforint kamat nem alkalmazható. Mindemellett a bíróság álláspontja szerint semmi nem indokolja, hogy a tisztességtelen tájékoztatást nyújtó, a teljes érvénytelenséghez vezető tartalmi hiányosságokban szenvedő szerződést alkalmazó alperesi pénzügyintézet a hatályossá nyilvánítás körében teljesen piaci haszonhoz jusson.

A fentiek szerint az egyenértéki kamatnak a Ptk.232. § (3) bekezdésében meghatározott törvényes kamatnál magasabbnak, a perbeli fogyasztói szerződésre a cél és fedezet alapján jellemző piaci átlag forint kamatnál alacsonyabbnak kell lennie.

Az 1/2010.(VI.28.) PK vélemény 8. pontja szerint: „Az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásánál a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról, meg kell akadályoznia bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását.”.

A bíróság a fentiek mérlegelésével azt állapítja meg, hogy a szolgáltatások értékegyensúlyát a Ptk. 232. § (3) bekezdésében meghatározott törvényes kamat és a perbeli fogyasztói szerződésre a cél és fedezet alapján jellemző piaci átlag forint kamat közötti mértékű, e kettő kamat átlagaként meghatározott egyenértéki kamat megfelelően biztosítja, ugyanis ezáltal megvalósul, hogy egyik fél se kerül a másikkal szemben aránytalanul kedvezőbb, illetve méltánytalanul súlyosabb vagyoni helyzetbe. Ezen egyenértéki kamat figyelemmel van arra is, hogy a felperesi fogyasztó eredeti szándéka szerint a forint hitel kamatánál alacsonyabb kamat mellett kívánt csak eladósodni és arra is, hogy az erőfölényben és a pénzpiaci ismeretekterén jelentős előnyben lévő alperesi pénzügyintézet szakmailag súlyos, a szerződés teljes érvénytelenségéhez vezető hibában szenvedő szerződést kötött a felperessel, amelynek során a tájékoztatása is tisztességtelen volt.

A bíróság azt követően, hogy a felek az iránymutatás szerinti nyilatkozatát követően nem állt rendelkezésre az ítélethozatal alapjául elfogadható elszámolás, az pénzpiac profi résztvevőjeként erre megfelelően és képzett apparátussal rendelkező alperest hívta fel a fentiek szerinti egyenértéki kamat szerinti elszámolás elkészítésére. Az elszámolási utasítás szerint a kifolyósítás napjával a ténylegesen kifolyósított forint tőkét kellett alapul venni, az egyenértéki kamat kiszámításához szükséges, a perbeli fogyasztói szerződésre a cél és fedezet alapján jellemző piaci átlag forint kamat adat az MNB honlapján közzétett statisztikai adatszolgáltatásból került kinyerésre a https://www.mnb.hu/statisztika/statisztikai-adatok_informaciok/adatok-idosorok/xi-deviza-penz-es-tokepiac linken a háztartásoknak nyújtott forintfogyasztási hitelek átlagkamatának alakulása munkafüzetnek „a háztartásoknak nyújtott forintfogyasztási hitelek érvényesített kamatlába (a szerződés szerinti összeggel súlyozva) hiteltípus szerinti részletes bontásban százalék)” című 1. táblázatából a gépjárművásárlási hitelekre vonatkozó változó kamatozású, vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálás című 8. számú oszlopából. Mivel ezen adatok nem naptári fél éves (hat havi) bontásban szerepeltek, azokat a bíróság naptári fél évenként átlagoltatta, hogy a szintén naptári fél évre meghatározott törvényes kamattal való átlag, az egyenértéki kamat kiszámításra kerüljön. Az alperesnek a felperes forint befizetéseit kellett elszámolnia az egyenértéki kamatra és a tőkére minden más költség, díj felszámítása nélkül.

Az alperes ezen elszámolását 8.P.20.505/2020/14. szám alatt csatolta, amely szerint a felperes tartozása az utolsó forint befizetésének elszámolását követően 2015. január 14. napján 1.832.820,- Ft, amely mellett 2020. október 31. napjáig 186.775,- Ft a késedelmi kamat.

Az elszámolásra a felperes azt az észrevételt tette, hogy a 2015. január 14-i 60.918,- Ft, a 2015. február 5-i 35.053,- Ft, a 2015. március 5-i 35.053,- Ft és a 2015. április 7-i 35.053,- Ft-ot nem számolta el az alperes. Az alperes a bíróság felhívására előadta, hogy a folyószámla egyeztető adatai helyesek, nem szorulnak módosításra, mert az a 2015. január 14-i 60.918,- Ft elszámolását tartalmazza, és 2015. február elsejét követően a DH2 törvényben előírt elszámolási kötelezettségének tett eleget a törlesztő részletek sztorozásával és az átszámított ügyleti kamatokkal megállapított törlesztőrészletek újra betérhelésével, tehát ezen mínuszos előjelű tételek nem felperesi törlesztések voltak.

A bíróság észlelte, hogy az alperes az utolsó törlesztő részlet utáni időszakban nem a felhívás szerinti egyenértéki kamatot alkalmazta, hanem a szerződésben kikötött késedelmi kamatot, a jegybanki alapkamat kétszeresének mértékével megegyező kamatot, amelyet az alperes 8.P.20.505/2020/18. számú előkészítő iratában meg is erősített. Ezek mellett az alperes az egyenértéki kamat meghatározása során is – ugyan törekedett a felhívásnak eleget tenni – az

alperes a Ptk. 232. § (3) bekezdése szerinti törvényes kamat meghatározása során tévedett és emellett a piaci átlagkamat és a törvényes kamat naptári fél éveinek megfeleltetésénél egy fél éves elcsúszásban volt, ezért a bíróság 8.P.20.505/2020/21. számú végzésével maga határozta meg a folyósítás napjától az ítélethezatalig terjedő időben naptári fél évenként az egyenértéki kamat mértékét és annak alapján hívta fel az alperest az elszámolás elkészítésére, meghagyva az alperesnek, hogy az így meghatározott egyenértéki kamaton felül mást nem számíthat fel.

Az alperes a fenti felhívás szerinti elszámolást – annak előadásával, hogy azzal nem ért egyet - 8.P.20.505/2020/22. szám alatt csatolta, amely szerint a felperes tartozása 2015. január 14. napján 1.898.171,- Ft és innentől a következő tárgyalásig, 2021. április 25. napjáig terjedő időben a felhívó végzés szerinti egyenértéki kamat összege 714.268,- Ft. Az alperes álláspontja szerint nem helytálló az, hogy a tőkén és a kamaton kívül semmilyen más költséget nem számíthat fel.

A felperes az elszámolásra azt az észrevételt (8.P.20.505/2020/24. szám) tette, hogy nem kérte a bíróság által alkalmazott elszámolási módot, ezért azt a bíróság a kereseti kérelemhez kötöttség miatt mellőzze. Hivatkozott arra is, hogy az alperes sem terjesztett elő viszontkeresetet az érvénytelenség jogkövetkezményének a levonására, így az 5/2013 Polgári jogegységi határozat szerint a bíróság sem alkalmazhat olyan jogkövetkezményt, amelyre a kereseti kérelem nem irányul. Sérelmezte, hogy a Kúria Emlékeztetője – és így az érvényessé nyilvánításra törekvés is – az EUB döntéseivel ellentétes (C-618/10, C-26/13, C-397/11 számú ügyek). Kérte közbenső ítélet meghozatalát és a jogkövetkezmények tekintetében kérte az eljárás felfüggesztését a C-472/2020 számú EUB döntés meghozataláig. Kérte az alperes megnyilatkoztatását arról, hogy mekkora összegű volt az integrált casco a felmondásig.

A bíróság a felperes fenti észrevételeivel kapcsolatban kifejti, hogy a perbeli szerződés a DH2 törvény hatálya alá tartozik, ezért annak érvénytelensége a DH2 törvény 37. § (1) bekezdése alapján csak az érvénytelenség jogkövetkezményének alkalmazására kiterjedően kérhető, és a kereset tartalmazott is kérelmet az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazására, a hatályossá nyilvánítást kérve. Ezek után már az érvénytelenség jogkövetkezményének bíróság általi alkalmazásához nem volt szükség viszontkereseti kérelemre, és az arra jogosult alperes kifejezett joglemondó nyilatkozata hiányában nem szükséges az sem, hogy a felperes a saját marasztalását kérje. A másodfokú bíróság a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezmény alkalmazását írta elő, amely köti az elsőfokú bíróságot, ennek következtében a bíróság az érvénytelenség jogkövetkezményeként nem alkalmazta sem a Kúria Emlékeztetőjét, sem az érvényessé nyilvánítást. A másodfokú bíróság iránymutatása szerint a perbeli szerződésben nincsen integrált casco. A bíróság a közbenső ítélet hozatalát nem tartotta indokoltnak arra figyelemmel, hogy annak tartalmát a másodfokú bíróság lényegében eldöntötte, és a megismételt elsőfokú eljárásra az általa meghatározott jogkövetkezmény szerinti elszámolást hagyta.

A bíróság a hatályossá nyilvánítás körében tehát a fenti indoklás alapján kialakított egyenértéki kamat alkalmazásával számolta el a felek teljesítéseit, amellyel egyik fél sem értett egyet, azonban ez nem jelenti a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezmény bíróság általi alkalmazhatatlanságát. Ugyanis a hatályossá nyilvánítás jogkövetkezmény alkalmazását a másodfokú bíróság írta elő és nem azt történt, hogy felek mindegyike tiltakozott volna a hatályossá nyilvánítás ellen, hanem az, hogy a hatályossá nyilvánítás körében a bíróság által meghatározott elszámolási módszerrel nem értettek egyet. A bíróság azonban részletesen kifejtette, hogy a hatályossá nyilvánítás rendező elve nem kizárólag a piaci viszonyok teljes megjelenítése a szerződés felszámolása során, hanem a jogalap nélküli gazdagodás, amelynek során a piaci viszonyok értékelése mellett szerepet játszik a felek jó- vagy rosszhiszeműsége, hogy ki milyen mértékben szolgáltatott, hogy kihez milyen előny került. A bíróság részletesen megindokolta, hogy az egyenértéki kamatot milyen okból, milyen szempontokat mérlegelve határozta meg a törvényes kamathoz képest magasabb, de a piaci átlag forint kamathoz képest alacsonyabb mértékben.

A bíróság az alperes költségek felszámíthatatlanságával kapcsolatos észrevételére a bíróság kifejti, hogy a Hirdetmények szerinti költségek felszámítására a jogcímet a kölcsönszerződés szolgáltathatta volna, azonban az a fenti indoklás szerint teljesen érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazott hatályossá nyilvánítás nem teremt jogalapot az érvénytelen szerződés alapján történő igényérvényesítésre. A hatályossá nyilvánítás körében az alperes a forinttőke használatának ellenértékéeként kizárólag egyenértéki forintkamat fizetésére köteles.

A bíróság tehát a hatályossá nyilvánítás körében a felek teljesítéseit a fenti indoklásban részletesen kifejtett elvek alapján meghatározott egyenértéki kamat alkalmazásával számolta el, amelynek alapján a felperesnek az utolsó törlesztő részlete elszámolása után 1.898.171,- Ft tőkéből álló hátraléka volt, amely után innentől az ítélethezatalig

napjáig 714.268,- Ft kamattartozása keletkezett. A felperes ezek összegét tartozik megfizetni az alperesnek, amely 2.612.439,- Ft. A bíróság ebben az összegben marasztalta a felperest.

A bíróság C-472/20 számú előzetes döntéshozatali eljárásra nem függesztette fel az eljárást, mert a fenti indoklás alapján az érvénytelenség jogkövetkezményéről érdemi döntést tudott hozni.”

MÁSODFOKÚ BÍRÓSÁG DÖNTÉSE

A törvényszék az elsőfokú bíróság ítéletét annak főtárgyát tekintve annak megállapításával hagyta helyben, hogy a 2007. május 2. napján kelt HIT 11981/07. számú kölcsönszerződés érvénytelen, az elsőfokú bíróság ítéletének perköltségviselésre vonatkozó rendelkezését részben megváltoztatja és mellőzi az alperes kötelezését 15 napon belül a felperesnek 302.300,- (Háromszázkettőezer-háromszáz) forint perköltség megfizetésére, egyben megállapítja, hogy a peres felek az elsőfokú eljárás során felmerült költségeiket maguk viselik.

Az alperes által az illetékes állami adó- és vámhatóság külön felhívásában megjelölt módon és számlára fizetendő 423.220,- forint le nem rótt illeték összegét 211.610,- (Kettőszáztizenegyezer-hatszáztíz) forintra mérsékli, egyben megállapítja, hogy a különbözeti 211.610,- (Kettőszáztizenegyezer-hatszáztíz) forint le nem rótt illetéket az állam viseli.

Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 114.415,- (Száztizennégyezer-négyszáztizenöt) forint másodfokú eljárási költséget, egyben megállapítja, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 208.995,- (Kettőszáznolcezer-kilencszázkilencvenöt) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Indokolása szerint:

A felperes keresetében elsődlegesen annak a megállapítását kérte, hogy a 2007. május 2. napján kelt HIT11981/07. szerződésszámú kölcsönszerződés nem jött létre, másodlagosan a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a)-e) pontjaiba ütközés miatt érvénytelen. Az érvénytelenség jogkövetkezményeként elsődlegesen az eredeti állapot helyreállítását kérte akként, hogy 755.397 forint visszafizetésére kérte kötelezni az alperest arra figyelemmel, hogy 3.778.397 forintot fizetett meg az alperesnek és a szerződés szerint adott kölcsön 3.023.000 forint volt.

Ha a bíróság álláspontja szerint az eredeti állapot helyreállítása nem alkalmazható, a szerződés hatályossá nyilvánítását kérte, melynek eredményeként 755.397 forint visszafizetésére kérte kötelezni az alperest. Hivatkozása szerint a kölcsönszerződés azért nem jött létre, mert az árfolyamkockázatról való azon szóbeli tájékoztatás, hogy svájci frankos elszámolással kapja a kölcsönt, amely kedvezőbb, nem volt kielégítő.

Hivatkozott arra is, hogy az alperes árfolyamkockázat-feltárást sem végzett. Álláspontja szerint a szerződés nem jött létre azért sem, mert az nem tartalmazza a jelen szerződésre még alkalmazandó, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 205. § (2) bekezdésében írtak szerint a szerződés lényeges elemeit: a szerződés tárgyát, a kölcsönösszeget CHF-ben kifejezve, a kamat- és törlesztőrészletek pontos meghatározását és esedékességét. Mindezek a perbeli kölcsönszerződésre még alkalmazandó Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontja szerinti érvénytelenséget is eredményeznek.

Rögzítette, hogy az alperes a kereset elutasítását kérte arra hivatkozással, hogy a felperes által hivatkozott okokból – az ügyleti kamattal kapcsolatos okot kivéve – a szerződés létrejött és nem érvénytelen. Csatolta 12/A/3. sorszám alatt a szerződéskötés napjára meghatározott induló ügyleti kamatmérték kiszámítására vonatkozó táblázatos levezetését, amely alapján 7,86 % induló ügyleti kamat szerződés részévé való tétellel kérte a szerződés megkötés napjára történő érvényessé nyilvánítását. Álláspontja szerint az Üzletszabályzat átolvasásával és az ügyletkötéskor eljáró személy tájékoztatása alapján megfelelően tájékozódhatott a felperes az árfolyamkockázatról. Hivatkozott arra, hogy a 6/2013. számú PJE szerint a tájékoztatás nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás várható irányára, előre nem látható mértékére, a kockázat reális voltára, valószínűségére. Nem vitatta, hogy 2006. és 2008. között nem alkalmazott kockázatfeltárást, azonban a tájékoztatási kötelezettség megsértéséhez vagy nem teljesítéséhez sem a Hpt., sem a Ptk. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét. Utalt arra, hogy a 2/2014. PJE III.1. pontja értelmében azt, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás a fogyasztó részére nem volt világos és érthető, a fogyasztónak kell bizonyítania.

A tőke CHF-ben kifejezett összege kiszámítható, a szerződéskötés kori HUF/CHF árfolyam meghatározásra került, az induló ügyleti kamat százalékos mértéke kiszámítható és annak pótlásával a szerződés érvényessé nyilvánítható. Álláspontja szerint a szerződés tartalmazza az összes törlesztőrészlet számát, összegét, esedékességét és a törlesztőrészletek CHF-ben kifejezett összege kiszámítható. A szerződés részét képező Üzletszabályzat tartalmaz minden díjat, járulékot, költséget és azokra vonatkozó számítási módokat. A szerződés tartalmazza a THM-et is, amely a THM rendelet alapján került meghatározásra és annak nem része az árfolyam- és kamatkockázat és a szerződésszegő magatartások miatti díjak, költségek, késedelmi kamatok. Hivatkozása szerint eredeti állapot helyreállítása nem alkalmazható arra tekintettel, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg, a felek között jogkövetkezmény alkalmazásának nincs helye, a feleknek az eredeti szerződés szerint kell teljesíteniük.

Rögzítette az előzményeket, felperes és alperes fellebbezését, majd a felperes fellebbezését alaptalan, az alperes fellebbezését részben alaposnak ítélte.

A törvényszék egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával abban a tekintetben, hogy a szerződés hatályossá nyilvánítása mellett a jogalap nélküli gazdagodás elve alapján történhetett meg a felek közötti elszámolás.

Az elszámolás során helytállóan utalt arra is, hogy az egyenértéki kamat mértékének meghatározása során figyelembe kellett venni, hogy a piaci átlag forint kamatnál alacsonyabb, míg a törvényes kamatnál magasabb egyenértéki kamattal kellett az esetlegesen fennmaradó fizetési kötelezettséget meghatározni. Tény ugyanis, hogy a törvényes kamat mellett a pénzügyi intézet hitelt nem nyújtott volna a fogyasztó felperesnek, míg a felperes szerződéskötési szándéka nem irányult pénzügyi forint kamat melletti hitel felvételére sem. Ebből következően az alperes által becsatolt és az elsőfokú bíróság által

helyesbített elszámolás alapján, a törvényes kamatnál magasabb, míg a piaci forint kamatnál alacsonyabb kamat mellett megalapozottan került sor a felperest terhelő fennálló tartozás összegének kiszámítására.

A törvényszék az elsőfokú bíróság jogi álláspontját a szerződés érvénytelensége következtében alkalmazott hatályossá nyilvánítást és az elszámolást illetően minden tekintetben osztotta, azokra az ismétlések elkerülése végett mindössze hivatkozik, és az elsőfokú bíróság ítéletét, annak megállapításával, hogy a 2007. május 2. napján kelt kölcsönszerződés érvénytelen, annak helyes indokai folytán a régi Pp. 254. § (3) bekezdése alapján hagyta helyben.

FELÜLVIZSGÁLATI ELJÁRÁS

Indítványozó felperes az ide 3. sorszám alatt csatolt felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, azonban a Kúria a pertárgyérték alacsony – 3 000 000 Ft összeget el nem érő – mértéke okán a kérelmet hivatalból elutasította. 4. sorszám alatt csatolom az elutasítást.

Nem vizsgálta a kérelmet, figyelemmel arra, mert az előterjesztés jogszabályi feltételei nem álltak fenn – álláspontja szerint.

A szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló, de a DH2 tv. 37. § (1) bekezdés alapján jogkövetkezmény iránti igényt tartalmazó kereseti kérelem, mint megállapítási kereset feltételei fennálltnak hiányát és a vagyoni jogi perekben meghatározott 3 000 000 Ft összeghatár feltételei fennálltnak hiányát állapította meg a Kúria.

Az összeghatárral kapcsolatban valóban nem álltak fenn a törvényi feltételek, ugyanakkor az érvénytelenség megállapítására vonatkozó törvényi feltételek – álláspontom szerint fennálltak.

A kereseti kérelem a rPp. 123. § alapján került előterjesztésre, ugyanakkor a DH2 tv. 37. § alapján összegszerűen is megjelölt jogkövetkezmény iránti kérelmet is elő kellett terjeszteni.

A II. fokú bíróság a szerződés érvénytelenségét megállapította – azaz a megállapítási keresetnek helyt adott – azonban a Kúria a kötelező DH2 tv. 37. § alkalmazása okán nem tekintette a kereseti kérelmet megállapítási keresetnek, hanem „átértelmezte” marasztalási keresetté.

Ebben a körben is utalni kívánok a DH2 tv. 37. § (1) bekezdésében rögzítettek hatására, így a jogbizonytalanságra és a rPtk. 237. § és 239/A § -szal ellentétes rendelkezésére, ugyanis:

- 1.) A kötelezően megjelölendő jogkövetkezmény okán a Kúria minden, eredetileg megállapítási keresetet átminősít vagyoni jogi perré és összeghatártól teszi függővé annak felülvizsgálatát
- 2.) A szerződés érvénytelenségének megállapítása nélkül bármelyik felet marasztalni nem lehet, sőt, a kért jogkövetkezmény tartalmától függő az ítéleti rendelkezés érvénytelenség megállapítást követő tartalma (pl. érvényessé nyilvánítás esetén a szerződés tartalmának akkénti meghatározása, hogy feleket az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyása mellett
- 3.) A jogkövetkezmény iránti kérelem a bíróságokat nem köti, a kérelemtől eltérhetnek azon korlátozással, hogy csak azt a jogkövetkezményt nem alkalmazhatják, ami ellen mindkét fél tiltakozik (1/2010. PK vélemény 7. pont). Így fordulhat elő az, hogy viszontkereseti kérelem hiányában is eltér a bíróság a kereseti kérelemtől, ráadásul – jogszabályi felhatalmazás nélkül – marasztal ahelyett, hogy csak megállapítaná, hogy mekkora a felperes túlfizetése vagy tartozása.

b) A jogorvoslati lehetőségek kimerítése

A Kúria felülvizsgálati kérelmet visszautasító végzése ellen jogorvoslatnak nincs helye, valamennyi jogorvoslati lehetőségünket kimerítettük.

c) Az alkotmányjogi panasz benyújtásának határideje

Indítványozó alperes a Kúria végzését 2022. március 18. napján vette át, az Abtv. 30.§(1) bekezdésében foglalt 60 nap még nem járt le, annak határideje 2022. május 17. napja.

d) Az indítványozó érintettségének bemutatása

A Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.869/2021/5. számú ítélete az indítványozóra nézve tartalmaz rendelkezést, indítványozó az alperes, érintett személy.

2. ALAPJOGSÉRELEM ÉS ANNAK INDOKOLÁSA

Megsértett alapjogok:

B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Q) cikk

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

(3) Magyarország elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait. A nemzetközi jog más forrásai jogszabályban történő kihirdetésükkel válnak a magyar jogrendszer részévé.

T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) **Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati**

rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.

(3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.

(4) A sarkalatos törvény olyan törvény, amelynek elfogadásához és módosításához a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

I. cikk

(1) AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

(4) A törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.

XV. cikk

(1) **A törvény előtt mindenki egyenlő.** Minden ember jogképes.

XXVIII. cikk

(1) **Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.**

25. cikk

(1) **A bíróságok igazságszolgáltatási tevékenységet látnak el.** A legfőbb bírósági szerv a Kúria.

(2) **A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.**

26. cikk

(1) **A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak.** A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

28. cikk

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. **Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.**

A fent felsorolt alapjogok (I., XV. és XXVIII. cikk), illetve Alaptörvényben biztosított egyéb jogok (B), (Q), (T), cikk és a 25. 26 és 28. cikk) együttes értelmezése alapján mutatható ki ténylegesen mind a bírósági döntések alaptörvényellenessége, mind a DH2 tv. 37. § általam hivatkozott részének Alaptörvénybe ütközése.

Magyarország demokratikus jogállamként került az Alaptörvényben is megjelölésre. jogforrási hierarchiánk figyelembe vételével a törvények és egyéb jogszabályok mentén – szabályozott keretek között – KELL működni az intézményeknek, hivataloknak, jogi- és magánszemélyeknek is.

A magasabb szintű jogszabállyal az alacsonyabb szintű jogszabályok nem lehetnek ellentétesek.

Fentieket a garanciái a demokratikus Magyarországnak és a jogállami Magyarországnak. Ezek a garanciák a jogbiztonságra azzal, hogy a jogbiztonságot az igazságszolgáltatás területén a független és pártatlan bíróságok is garantálják, vagy legalábbis garantálniuk kellene.

Feladatuk a jogszabályok értelmezése és alkalmazása, a felek perbe vitt jogainak utasítástól mentes elbírálása.

Azaz ezen Alaptörvényben rögzített jogok a garanciái az általam megjelölt és megsérteni állított alapjogoknak.

Ugyanis „AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.

A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

Az indítványozó Alaptörvényben rögzített alkotmányos joga az, hogy jogainak tiszteletben tartása mellett, diszkrimináció nélkül (a diszkriminációt a fogyasztóval és pénzügyi vállalkozással szembeni bírói hozzáállásra értem) az általa perbe vitt jogait bírálja el a független és pártatlan bíróság.

Ez csak és kizárólag akkor lehetséges, ha a jogszabályok nem ellentétesek egymással, nem tartalmaznak jogkorlátozást az indítványozóra – keresetet előterjesztőre – nézve. Nem biztosítanak többletjogokat az indítványozóval szembeni fél (pénzintézet) részére (pl. viszontkereset nélküli igény érvényesítése), illetve indítványozó felperest – perbe vitt jogaival ellentétesen – nem hozzák hátrányosabb helyzetbe, mint amilyenbe a peres eljárás megindítása előtt volt.

Azaz az indítványozó alapjogai sérülnek, ugyanis nem biztosított az egységes jogszabályi rendszer, így nem biztosított az egységes jogalkalmazás a bíróságok részéről sem. Bár az Alaptörvény rögzíti, hogy nem utasíthatók, ugyanakkor vélt, vagy valós utasítás – „bírói gyakorlat” - alapján alkalmazzák a Konzultációs Testület emlékeztetőjét, a Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Értekezletének állásfoglalásait. Ezzel a jogszabályok – különösen a rPp, és rPtk. rendelkezései melletti párhuzamos szokásjog kialakításával egyértelműen megteremtik a jogbizonytalanságot.

Ennek okán történt meg a jelen panasszal támadott ítéletben az, hogy bár indítványozó felperes kérelmének megfelelően a közte és alperes közötti szerződés érvénytelenségét a bíróság megállapította (több okból kifolyólag), így kötelmi jogi szempontból vele szemben igény – szerződésből eredően - nem lett volna érvényesíthető, a bíróság a saját elgondolása és kereseti kérelem nélkül – sértve a 28. cikkben foglaltakat – a 26. cikk (1) bekezdés sérelmével („akkor is el kell számolni és valamit fizetni kell” bírói mentalitás mellett) – mégis fizetésre kötelezte felperesi indítványozót.

Egy példával szeretném sarkítani az ítéletet és indítványozó alapjogi sérelmét: Indítványozót „felmentették az emberölés vádja alól, ennek ellenére halálra ítélték.”

Az Alkotmánybíróság a 6/2019. (VIII.20) AB határozatában rögzítette:

„[54] A kereset valamely - megsértett, vitatott - **alanyi jog érvényesítését szolgálja**. A keresetlevél benyújtása **jogvédelmi igény érvényesítését jelenti**, amely nyomán létrejön egy, a felperes és a bíróság közötti közjogi jogviszony. A bírósági jogvédelem abban áll, hogy a keresetlevél megvizsgálása után a bíróság - eleget téve az Alaptörvényből fakadó igazságszolgáltatási kötelezettségének - megteszi a szükséges intézkedéseket. **A kereset tehát a polgári per útján érvényesíthető alanyi jog bírósági védelmének elsődleges eszköze**. A kereset tárgya az érvényesíteni kívánt jog, tartalma pedig a bíróság döntésére irányuló kérelem.”

Ebből egyértelműen következik, hogy az érvényesíthető alanyi jogvédelmi igény nem fordulhat át egy bíróság általi joghátrányba és vagyoni jogi kötelezettséget nem keletkeztethet.

A Magyar Köztársaság 2004. május 1. napja óta az Európai Unió tagja. A Lisszaboni Szerződésben vállalt kötelezettsége szerint az Sérült az indítványozó Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való joga. Sérült az indítványozó alperes azon joga, miszerint a törvény előtt mindenki egyenlő.

Sérült – fogyasztói minőségében – azon garancia, miszerint a Magyar Állam védi a fogyasztók jogait.

Ugyanakkor egyértelműen sérült azon, a jogállamiság garanciáján alapuló alkotmányos joga, miszerint a jogszabályokhoz mindenki -, de jogalkalmazói szerepben a bíróság különösen – kötve van.

Álláspontom szerint a demokratikus jogállam egyik alappillére, hogy a bíróságok a jogszabályok rendelkezéseinek – legyen az eljárás vagy anyagi jogi szabály - betartására maradéktalanul kötelesek, részrehajlás nélkül, a fegyveregyenlőség elvére tekintettel – a jogszabályok értelmezésének és normaszövegének megfelelően járjanak el, és a jogszabályoknak megfelelő döntést hozzanak.

Az Európai Unió Működési Szabályzata (EUMSZ) 67. cikk

(1) **Az Unió egy, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget alkot**, amelyben tiszteletben tartják az alapvető jogokat és a tagállamok eltérő jogrendszereit és jogi hagyományait.

(4) Az Unió – különösen a polgári ügyekben hozott bírósági és bíróságon kívüli határozatok kölcsönös elismerésének elvével – **megkönnyíti az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférést**.

68. cikk

Az Európai Tanács meghatározza a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli jogalkotási és operatív programok tervezésére vonatkozó stratégiai iránymutatásokat.

69. cikk

A nemzeti parlamentek a szubszidiaritás és az arányosság elvének alkalmazásáról szóló jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően gondoskodnak arról, hogy a 4. és 5. fejezet keretében benyújtott jogalkotási javaslatok és kezdeményezések összhangban legyenek a szubszidiaritás és az arányosság elvével.

Fentiek alapján az EUMSZ 267. cikk értelmében Magyarország elfogadta, hogy az uniós és nemzeti jogszabályok közelítése érdekében az Európai Unió Bírósága valamennyi tagállam bíróságára kötelező érvényű döntéseket hoz – előzetes döntéshozatali eljárás keretében. (106/77.)

106/77. A közösségi jogi rendelkezéseket – hatáskörének keretei között – alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles biztosítani e normák teljes érvényesülését, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – anélkül eltekintve a nemzeti jogszabályok közösségi joggal ellentétes, akár azt követő rendelkezéseinek alkalmazásától, hogy kezdeményeznie kellene vagy meg kellene várnia, hogy a nemzeti jogszabályt előzetesen, jogalkotási vagy bármely más alkotmányos eljárás útján megsemmisítsék.

Az Alkotmánybíróság az Európai Unió Bíróságának jogértelmezési tevékenységét a 3297/2020. (VII.17) végzésében rögzített és dr Szabó Marcell alkotmánybíró különvéleményében rögzítettek szerint is elismerte.

A nemzeti bíróságok élve az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének a lehetőségével, a C-472/20. számú eljárást a Fővárosi Törvényszék kezdeményezte az érvénytelen szerződés jogkövetkezményeinek levonása körében.

Az EUB döntést hozott. Döntése értelmében:

- 1) **A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet akként kell értelmezni, hogy a nemzeti jog olyan helyzetre vonatkozó diszpozitív szabályának hiányában, amikor valamely szerződés az elsődleges tárgyra vonatkozó feltétel tisztességtelen jellege folytán nem maradhat fenn, az ezen irányelvben foglalt rendelkezések hatékony érvényesülése nem biztosítható kizárólag az érintett tagállam legfelsőbb szintű bírósága által kibocsátott, nem kötelező erejű olyan állásfoglalás útján, amely iránymutatást ad az alsóbb fokú bíróságoknak arra vonatkozóan, hogy e szerződés érvényessé vagy hatályossá nyilvánítása során milyen megközelítést kell alkalmazni.**
- 2) **A 93/13 irányelvet akként kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti bíróság úgy határoz, hogy a kölcsönszerződésben részes felek vonatkozásában – azzal az indokkal, hogy az említett szerződésen belül a szerződés elsődleges tárgyra vonatkozó valamely feltételt ezen irányelv értelmében tisztességtelennek kell nyilvánítani – helyreállítja azt az állapotot, amelyben e szerződés megkötésének hiányában lettek volna; ha az eredeti állapot helyreállítása lehetetlennek bizonyul, e bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna.**

Mindezen uniós döntés megelőzte a C-260/18, C-42/13, C-154/15, C-212/20, C-618/10, C-397/11, C-229/19 számú döntés is, amik mind a fenti tartalmat rögzítik.

A C-42/13 és C-154/15. számú döntések a hiányzó szerződéses rendelkezések „pótlását” tiltják – jelen ügyre vetítetten a kamat pótlását és ezáltal a szerződés ez okból való érvénytelenségének kiküszöbölését, míg a többi döntés az eredeti állapot helyreállítását szorgalmazza, vagyis az, hogy a tisztességtelen feltétel a szerződésből kihullik, és az nem jelenthet kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

Ezzel áll összhangban a rPtk. 237. §, 238. § (2) bekezdése, illetőleg a fogyasztónak a jogkövetkezmény levonása nélküli kereset előterjesztésének alapját a rPtk. 239/A. § adja meg.

A nemzeti bíróságok mind a Ptk, mind a rHpt. 213. § (1) bekezdése szerinti semmisséget eredményező téziseit – szokásjog, Civilisztikai Kollégiumvezetők Országos Tanácsának állásfoglalásai, vagy a Kúria Konzultációs Testületének ajánlása alapján – felülírták, annulálták, ezáltal teljes jogbizonytalanságot idéztek elő, ahol a bíróságok már jogszabályokat sem tudnak megjelölni döntésük alapjául.

Fentiek eredményezik azt is, hogy a rPtk. 239/A. § alapján kezdeményezett kereset ellenére a DH2 tv. (2014. évi XL. tv) 37. § (1) bekezdése alapján jogkövetkezmény előterjesztésére kötelezett lett a felperes.

Bár az 5/2013. PJE 3. pontja az alábbiakról rendelkezett: 3. A Ptk. 239/A. §-a alapján indult megállapítási perben az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazása iránt viszontkeresetet akkor lehet előterjeszteni, ha az alperes (pénzügyi szolgáltató) a szerződés érvénytelenségét nem vitatja, vagyis elismeri a keresetben foglaltakat.

Immáron – mint jelen perben is kitűnik, a bíróságok úgy marasztalják felperest bíróság által kalkulált pénzüsszeg megfizetésére, hogy sem alperestől viszontkereset nem került előterjesztésre, sem felperes nem kért ilyet a kereseti kérelmében.

Indítványozó felperes fogyasztó hiába indít keresetet szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt, és hiába állapítja meg ezen kereseti kérelemmel egyezően a bíróság a szerződés érvénytelenségét, azaz helyt ad a felperes kereseti kérelmének, mégis pervesztesként kerül ki indítványozó felperes olyan marasztalási összeggel a perből, ami a már megszűnt ügylet során fel sem merült, illetőleg ugyan akkora összegű marasztalás, mintha a szerződés teljes terjedelmében érvényes lett volna.

Azaz nemcsak a jogkövetkezmény körében, de magának a perjognak a szabályai körében is *contra legem* jogalkalmazás folyik a bíróságokon, aminek végeredménye az, hogy „a pénzügy nem mehet tönkre”.

Összességében:

Magyarország demokratikus jogállam, illetőleg a bíróságok előtti eljárás során megilleti őket a tisztességes eljáráshoz való jog.

Mindezen tézisek ellenére a nemzeti bíróságok a **perjog szempontjából**:

A DH2 tv. 37. §-ra hivatkozással annulálják a rPtk. 239/A. § (1) bekezdésében foglaltakat, illetőleg az 5/2013. PJE kötelező állásfoglalását.

Annulálják a kérelemhez kötöttség elvét is, illetve a viszontkereset előterjesztésének feltételeit a Polgári perrendtartásról szóló törvényben (mind a régi, mind az új) rögzítettek szerint.

Anyagi jogi szempontból:

Figyelmen kívül hagyják a rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pont szerinti kikötést, miszerint semmis az a kölcsönszerződés, ami nem tartalmazza a kamatot, költségeket és azok százalékban kifejezett értékét.

Annulálják a rPtk. 523. § (2) bekezdésben foglaltakat is, miszerint: (2) Ha a hitelező pénzügy, - **jogszabály eltérő rendelkezése hiányában** - az adós kamat fizetésére köteles (bankkölcsön).

A DH2 tv. 37. § (1) bekezdés alapján nem engedik – a fent hivatkozott uniós joggal is ellentétesen – azt, hogy szerződés érvénytelensége esetén a felek az eredeti állapot helyreállítása, vagy jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint számoljanak el, így a rPtk. 237. §-t is mellőzik.

rPtk. 237. §

237. § (1) Érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet kell visszaállítani.

(2)* **Ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani**, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja. Az érvénytelen szerződést érvényessé lehet nyilvánítani, ha az érvénytelenség oka - különösen uzsorás szerződés, a felek szolgáltatásainak feltűnő aránytalansága esetén az aránytalan előny kiküszöbölésével - megszüntethető. Ezekben az esetekben rendelkezni kell az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás visszatérítéséről.

Jelen ügybeni szerződés – mint a tömegesen tárgyalt más „deviza alapú szerződések is – felmondott szerződések (6-7. éve a pénzügy által megszüntetett szerződések), azaz az ítélethozatalig terjedő hatályossá nyilvánítás az időmúlás okán is, valamint a futamidő lejárta következtében is alkalmazhatatlan.

Ennek ellenére a Kecskeméti Járásbíróság a Kecskeméti Törvényszék egyetértésével a fogyasztó terhére, a pénzügy javára egy, félévente változó, a szerződéshez nem köthető kamatot számít fel, egészen az ítélethirdetésig.

Az 1/2010. PK vélemény alapján:

JOGKÖVETKEZMÉNY

ÉRVÉNYESSÉ NYILVÁNÍTÁS, mint elsődleges jogkövetkezmény

A bíróság az érvényessé nyilvánítást helyesen mellőzni kívánja, hiszen az érvénytelenség oka nem volt kiküszöbölhető. A kamat mértéke egyértelműen nem volt meghatározható.

Az érvényessé nyilvánításnak ez az egyedüli feltétele, azaz az, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető legyen.

Az 1/2010. PK vélemény az alábbiakról rendelkezik e körben:

2. Az érvénytelenség általános jogkövetkezménye az, hogy az ilyen ügyletre nem lehet jogot alapítani, vagyis a felek által célzott joghatások nem érhetők el. Ez az a jogkövetkezmény, amelyet semmisség esetén a bíróságnak hivatalból kell alkalmaznia, illetve amelyre - ha törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. Megtámadhatóság esetén azonban ez az általános jogkövetkezmény is csak akkor alkalmazható, ha az arra jogosult a szerződést eredményesen megtámadta.

Az érvénytelenség további jogkövetkezményeit (1959. évi IV. törvény 237. §) - mind semmisség, mind megtámadhatóság esetén - a bíróság csak a fél erre irányuló kérelme alapján, az elévülés illetve elbirtoklás korlátai között alkalmazza.

5. Ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. A szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ha mindkettő alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza.

Ehhez kapcsolódó indokolás szerint:

*5. * Olyan esetben, amikor elvileg mind az eredeti állapot helyreállítása, mind pedig a szerződés érvényessé nyilvánítása alkalmazható megoldás a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét választja. Sőt a bírói gyakorlat odáig is eljutott, hogy ha mindkét lehetőség alkalmazható, a bíróságnak azt kell elsősorban vizsgálnia, hogy van-e mód a szerződés érvényessé tételére és amennyiben ennek a jogi feltételei fennállnak, a szerződés hibáját orvosolja. Különösen az üzleti élet szerződéseinél lehet célszerűbb megoldás az, ha a bíróság az eredeti állapot helyreállítása helyett inkább arra törekszik, hogy az egyébként jól működő szerződést megszabadítsa az érvénytelenségi hibájától és érvényessé nyilvánítsa azt.*

Annak mérlegelésénél, hogy a bíróság melyik jogkövetkezményt választja a Legfelsőbb Bíróság feltűnő értékaránytalanságra vonatkozó PK 267. állásfoglalásának II. pontjához fűzött indokolásában foglaltakat lehet analóg módon irányadónak tekinteni: „Annak eldöntésénél, hogy a bíróság melyik jogkövetkezményt alkalmazza, jelentősége van annak, hogy a felek a szerződést milyen mértékben teljesítették, a teljesítést követően mi lett a szolgáltatások sorsa, a szerződés folytán milyen változások következtek be a felek helyzetében, nem utolsósorban a felek perbeli nyilatkozatainak.” Ezeknek a szempontoknak a figyelembevételét hangsúlyozza az 1/2005. PJE határozat indokolásának III. 3. pontja is. Az érvényessé nyilvánítás a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntése. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölése, orvoslása során a bíróság alakítóan nyúl bele a felek szerződésébe, lényegében módosíthatja azt (bár ez nem azonos a Ptk. 241. § szerinti bírói szerződésmódosítással). A bíróság beavatkozási lehetőségének korlátját jelentik az idézett mérlegelési szempontok, valamint a felek akarata, hiszen a fél szerződési akarata az érvényessé nyilvánítás során sem pótolható. Az érvénytelenségi ok kiküszöbölése voltaképpen a szerződés tartalmának a módosításával az érvénytelenségi ok miatt keletkezett érdeksérelem kiküszöbölését jelenti. A bírói gyakorlat az érvényessé nyilvánítás esetkörébe vonja az „érvényessé válás” (konvalidálódás) eseteit is, vagyis amikor az érvénytelenség oka magától hárul el (pl. a jogszabály időközben megváltozik, a felek megkapják a hiányzó hatósági jóváhagyást) vagy azt a felek maguk hárítják el (pl. a hiányzó alaktság pótlásával, a szerződés módosításával, vagy annak megerősítésével).

Összességében ugyanakkor a szerződés - az árfolyamkockázatból eredő teher figyelmen kívül hagyása mellett – érvényessé nyilvánítható az összes törlesztőrészlet, mint ellenszolgáltatás meghatározásával, hiszen a felek szerződéses akarata jelen perbeli esetben is egyértelmű volt. A felek szerződéses akarata nem pótolható, azonban egyértelműen meghatározható.

Ezen jogkövetkezmény akkor lenne alkalmazható, ha a szerződés futamideje még nem járt volna le, így a tisztességtelen elem figyelmen kívül hagyása mellett alperes a szerződést az eredeti tartalommal teljesíthetné a futamidő végéig.

Jelen esetben – a futamidő lejártja miatt, a szerződés megszűnése okán – fentiek alkalmazhatósága nem lehetséges.

HATÁLYOSSÁ NYILVÁNÍTÁS

1/2010. PK vélemény

6. * Ha a szerződéskötés előtt fennállt helyzet visszaállítása - akár eredeti, akár utólagos irreverzibilitás folytán - nem lehetséges vagy nem célszerű és a szerződés érvényessé sem nyilvánítható, a bíróság a szerződést a határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítja és rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül maradt szolgáltatás ellenértékének pénzbeli megtérítéséről.

Indokolás szerint:

6. A Ptk. 237. § (2) bekezdés szerinti határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítás jogintézménye olyan esetekben jelent alkalmas eszközt a bíróság számára a felek érvénytelen jogviszonyának a rendezésére, amikor az eredeti állapot nem állítható helyre és a szerződés érvényessé sem tehető, tehát az érvénytelenség egyik elsődleges jogkövetkezménye sem alkalmazható. Ilyen esetekben a bíróság a hatályossá nyilvánítással **voltaképpen elismeri a bekövetkezett tényhelyzetet és ex nunc hatállyal a jövőre nézve rendezi a felek jogviszonyát, amennyiben rendelkezik az esetleg ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás ellenértékének az elszámolásáról.** Erre akkor van szükség, ha a szerződés alapján az egyik fél már teljesített, az ellenszolgáltatás teljesítésére azonban még nem került sor. A pénzbeli megtérítésre ugyanis csak akkor kerülhet sor, ha ennek hiányában a fél jogalap nélkül gazdagodna, ami akkor áll fenn, ha a fél a saját szolgáltatását még nem (vagy csak részben) teljesítette, miközben a másik fél már teljesített. **Ha a felek az érvénytelen szerződés alapján kölcsönösen teljesítettek és sem az eredeti állapot természetbeni helyreállítására, sem a szerződés érvényessé nyilvánítására nincs mód, akkor az érvénytelenség megállapításán túlmenően a bíróságnak nincs miről rendelkeznie, hiszen nincs ellenszolgáltatás nélkül álló szolgáltatás.**

A hatályossá nyilvánítás a bíróság konstitutív hatályú döntése, vagyis a bírói ítélet alapján fűződnek bizonyos joghatások az érvénytelen szerződéshez. A bíróság azonban nem biztosíthat olyan joghatásokat a szerződésnek mintha az érvényes volna. A szerződés hatályossá nyilvánítása nem eredményezhet olyan helyzetet mint amilyen a szerződés érvényessé nyilvánítása esetén keletkezne. A hatályossá nyilvánítás alkalmazásával a bíróság nem kényszerítheti ki az érvénytelen szerződés teljesítését.

Azaz a hatályossá nyilvánítás feltételei:

- ne lehessen alkalmazható az eredeti állapot helyreállítása, vagy érvényessé nyilvánítás
- tényhelyzet elismerése – szerződés érvénytelenségének megállapítása
- ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás ellenértékéről való rendelkezés.

Fentiek alapján a bíróság nem marasztalhatja felperest, csak megállapítja az ellenszolgáltatás nélkül maradó szolgáltatás mértékét.

Jelen esetben azonban az alperesi szolgáltatás a kölcsön összege.

A felperes által teljesített ellenszolgáltatás pedig az általa teljesített visszafizetés. Ha ez meghaladja az alperesi szolgáltatás mértékét, akkor NINCS ELLENSZOLGÁLTATÁS NÉLKÜL MARADÓ SZOLGÁLTATÁS.

Az 1/2010. PK vélemény 6. pontja alapján nem csak részteljesítés történt, hanem teljes mértékben megtérült a felperesi szolgáltatás.

„A bíróság azonban nem biztosíthat olyan joghatásokat a szerződésnek mintha az érvényes volna.”

EGYENÉRTÉKI KAMAT TÉVES ÉRTELMEZÉSE ÉS ALKALMAZÁSA

A PK vélemény rendezzi a „használati díj, egyenértéki kamat” felszámításának lehetőségét:

8. Az érvénytelenség jogkövetkezményei levonásánál a bíróságnak gondoskodnia kell az eredetileg egyenértékű szolgáltatások értékegyensúlyának a fenntartásáról, meg kell akadályoznia bármelyik fél jogalap nélküli gazdagodását.

9. A kamat illetve a használati díj AZ EREDETI ÁLLAPOT HELYREÁLLÍTÁSA KÖRÉN KÍVÜL ESŐ olyan járulékos igények, amelyek a visszatérítendő pénz-, illetve dologszolgáltatás adott időtartamon keresztül történt birtoklásán és használatán, mint többlettényállási elemen alapulnak.

10. Az egymás egyenértékű szolgáltatásait kölcsönösen használó felek egyike sem kötelezhető a másik javára használati, díj illetve kamat megfizetésére, amíg a szerződés érvénytelenségét a bíróság ítélettel meg nem állapítja.

A másik fél szolgáltatását egyoldalúan használó fél - ilyen kérelemre - kamat, illetve használati díj megfizetésére köteles.

Indokolás szerint:

9. A PK 32. állásfoglalás az eredeti állapot helyreállítása körébe tartozónak tekintette a kamat és a használati díj elszámolását és mivel ez a jogkövetkezmény ex tunc hatályú, abból indult ki, hogy a szolgáltatások visszatérítése már a teljesítés időpontjától esedékessé vált, tehát a visszaadásra köteles fél ettől kezdve késedelemben van. A pénzszolgáltatás után ezért a kifizetéstől számított késedelmi kamat jár, míg az ingatlan után a szokásos bért (haszonbért) egyéb vagyontárgy birtoklásáért pedig az eset körülményeinek megfelelő használati díjat kell elszámolni a birtoklás teljes időtartamára. A PK 32. állásfoglalásnak a kamattal és használati díjjal kapcsolatos ezen álláspontja több szempontból sem tartható, ezért azt már a civilisztikai kollégiumvezetők 2005. évi értekezlete is meghaladottnak minősítette. A kamat, illetve a használati díj - helyes dogmatikai felfogás mellett - nem részei az érvénytelen szerződés alapján visszatérítendő pénz-, illetve dologszolgáltatásnak, hanem ezek az eredeti állapot helyreállítása körén kívül eső olyan járulékos igények, amelyek a visszatérítendő pénz-, illetve dologszolgáltatás adott időtartamon keresztül történt birtoklásán és használatán, mint többlettényállási elemen alapulnak.

A használati díj a teljesített dologszolgáltatás másik fél által - a szerződés érvénytelensége folytán jogalap nélkül - történő birtoklásának és használatának az ellenértéke, a kamat pedig ilyen értelemben szintén nem más mint a visszajáró pénzszolgáltatás „használati díja”. Nem késedelmi kamatról, hanem ún. egyenértéki kamatról van tehát szó. A kamat és a használati díj - mint a teljesített pénz illetve dologszolgáltatás használatának ellenértéke - dogmatikai alapja tehát nem a késedelem (mint ahogy azt a PK 32. állásfoglalás felfogja), hanem a jogalap nélküli birtoklás: az érvénytelen szerződés alapján történt teljesítés következtében a fél jogalap nélkül birtokolja és használja a másik fél szolgáltatását. Elszámolásuk dogmatikai alapja pedig a jogalap nélküli gazdagodás: a fél a szerződés érvénytelensége folytán jogalap nélkül birtokolt és használt szolgáltatás használatával jogalap nélkül gazdagodna.

10. * Az előző pontban kifejtettekből következően az érvénytelen szerződés alapján a másik fél által teljesített szolgáltatást birtokló és használó fél jogi helyzetére a jogalap nélküli birtoklás szabályait kell megfelelően alkalmazni [Ptk. 363. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Ptk. 195. §]. A jogalap nélküli birtoklás szabályai jóhiszemű és rosszhiszemű birtoklás között különböztetnek. E szabályoknak a kamat és használati díj iránti igényekre vonatkozó

„megfelelő” alkalmazásánál figyelemmel kell lenni arra, hogy a Ptk. 195. § rendelkezései arra az esetre irányadóak, amikor csak az egyik fél birtokolja jogalap nélkül a másik szolgáltatását, ezzel szemben az érvénytelenségi perben az eredeti állapot helyreállítása során mindkét fél jogalap nélküli birtokosnak minősül a másik fél szolgáltatása tekintetében. A szerződés érvénytelenségéről a bíróság dönt, így az egymás egyenértékű szolgáltatásait kölcsönösen használó felek a jogvita eldöntéséig - az érvénytelenség okától függetlenül - jóhiszemű jogalap nélküli birtokosoknak tekintendők. Ebből következően a felek a jogerős bírósági döntéssel előírt egyidejű visszaszolgáltatási kötelezettségük időpontjáig, vagyis a teljesítési határidő lejártáig a kölcsönösen birtokolt szolgáltatások hasznaival egymással szemben nem kötelesek elszámolni.

Fentiek, azaz a PK vélemény 9. és 10. pontja alapján az egyenértéki kamat felszámításának feltétele

- **Eredeti állapot helyreállítása esetén alkalmazható**
- **pénzszolgáltatás esetén**
- **külön kérelemre, többlettényállási elem szükséges**
- **érvénytelenség megállapításához kötött**
- **kölcsönösségen alapul, azaz ha felperes felszámíthatja, akkor alperes is**
- **szerződés érvénytelenségének megállapításáig a felek jóhiszemű jogalap nélküli birtokosnak tekintendők**
- **kölcsönösen birtokolt szolgáltatások hasznaival egymással szemben felek nem kötelesek elszámolni.**

A bíróság fentiekkel szemben a hatályossá nyilvánítás és eredeti állapot helyreállításának felperest diszkrimináló hibrid megoldását alkalmazta, így contra legem és contra constitutionem járt el.

Azaz a pénzügyintézetet a fogyasztóval szemben kedvező helyzetbe hozza annak ellenére, hogy alperesként a pénzügyintézet igényérvényesítés végett nem lépett fel. Ennek következtében felperesi indítványozó a bíróság döntésével szemben elévülésre sem tud hivatkozni, szerződésszegés miatti kártérítést érvényesíteni, illetve semmi olyan jogi lehetősége nincs, amit a pénzügyintézeti követeléssel szemben – más, nem devizás perekben – érvényesíthetne.

Értem és megértem azt, hogy a „devizás-perek” terhet jelentenek a bíróságok számára, azonban a fegyveregyenlőség elve és a tisztességes eljárásból való jog biztosítása a perbeli felek személyétől független kell, hogy legyen. Egyebekben jogrendszerünk részletes szabályozást tartalmaz az érvénytelen szerződésekre vonatkozóan, azaz a jogszabályok alkalmazásával az ügyek elbírálhatóak, csak éppen az eredményük más lenne.

Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor contra legem - és egyben contra constitutionem -, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket;

2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat;

3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett.

Bár a bírói függetlenségnek nem korlátozza, sokkal inkább biztosítja a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljárásból való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelveivel.” {Indokolás [23], [28]-[29]; lásd még: 23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [28]}

A Kecskeméti Törvényszék és Kecskeméti Járásbíróság is a jogszabályokat bírói gyakorlatra hivatkozással felülírta, azokat megkerülte, contra legem és ezzel együtt contra constitutionem döntést hozott.

II. KÉRELEM – AZ ABTV. 26. § (1) BEKEZDÉS ALAPJÁN

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerint, hogy a 2014. évi XL. tv. 37. § (1) bekezdésében rögzített rendelkezés vastagon szedett és aláhúzott részei, miszerint:

„37. § (1) E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél csak az érvénytelenség jogkövetkezményeinek - a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánításának - alkalmazására is kiterjedően kérheti. Ennek hiányában a keresetlevél, illetve a kereset érdemben - eredménytelen hiánypótlási felhívást követően - nem bírálható el. Ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie.”

Alaptörvény-ellenesek, ugyanis jogbizonytalanságot eredményeznek és a rPtk. 237. § és 239/A § -szal ellentétes, továbbá ennek okán az 5/2013. PJE 3. pontjában rögzítettekkel is ellentétesek.

A fenti kérelem elbírálása nem tekinthető ítélt dolognak – figyelemmel a 6/2019. (III.20.) AB határozatban foglaltakra is tekintettel - , ugyanis jelen panasz nem a DH2 tv. 37. § teljes terjedelmének alaptörvény-ellenessége megállapítására irányul, hanem sokkal inkább a rPtk. 239. § és az 5/2013. PJE 3. pontjával kapcsolatos jogharmonizációra.

A 6/2019. (III.20.) AB határozat az alábbiakat rögzíti:

„[45] A DH2-törvény támadott 37. §-ának jelentősége abban áll, hogy ezt a polgári jog általános szabályai alapján fennálló lehetőséget a hatálya alá tartozó szerződések esetében kizárja: a félnek meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. Továbbá e jogkövetkezmény - holott az általános szabályok ezt kifejezetten nem zárják ki - az eredeti állapot helyreállítása nem, kizárólag a szerződés érvényessé vagy a határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítása lehet.”

Fentiek egyértelműen jogkorlátozást, önmagában is az Alaptörvény I. cikk (1) és (3), valamint a XV cikk sérelmét valósítják meg az alábbiak okán:

Érvénytelenség megállapítására irányuló kereseti kérelmet – a 2014. évi XXXVIII. tv. hatálya alá tartozó szerződések vonatkozásában – csak és kizárólag a fogyasztó, így indítványozó kezdeményez. A pénzügyintézetek állítják, hogy saját maguk által megfogalmazott szerződés érvényes, egyebekben érvénytelenségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni, azaz fogalmilag kizárt, hogy ilyen típusú érvénytelenségi perben a felperes a pénzügyintézet legyen.

Azaz az indítványozó nem döntheti el, hogy a rPtk. 239/A § alapján kíván-e keresetet előterjeszteni (jelenleg hatályos Ptk. 6: 108. § (2) bekezdés), ezen kétharmados törvényben rögzített joga korlátozás alá került egy egyszerű többségű törvény által ellenére, hogy az 5/2013. PJE 3. pontja alapján amennyiben a pénzügyintézet „elismeri” az érvénytelenséget, viszontkereset formájában előterjeszthet jogkövetkezmény iránti igényt.

rPtk. 239/A. § (1) A fél a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (részbeni érvénytelenség) megállapítását a bíróságtól anélkül is kérheti, hogy az érvénytelenség következményeinek alkalmazását is kéré.

5/2013. PJE

3. A Ptk. 239/A. §-a alapján indult megállapítási perben az érvénytelenség jogkövetkezményének az alkalmazása iránt viszontkeresetet akkor lehet előterjeszteni, ha az alperes a szerződés érvénytelenségét nem vitatja, vagyis elismeri a keresetben foglaltakat.

Fentiek mellett a rPtk. rendelkezései szerint az elsődleges jogkövetkezmény az eredeti állapot helyreállítása vagy a szerződés érvényessé nyilvánítása.

Azzal, hogy a DH2 tv. 37. § korlátozza a kérhető jogkövetkezmények körét, szemben áll a sarkalatos Ptk. rendelkezéseivel és az általam már hivatkozott EUB döntéseivel is.

Ugyanakkor megjegyzem azt is, hogy egyébként az újPtk. a hatályossá nyilvánítás intézményét már nem is nevesíti.

Jelen alkotmányjogi panaszban nem a visszaható hatályú jogalkotásra hivatkozom, hanem egyértelműen a diszkriminatív jogkorlátozásra és a rPtk. – Ptk – valamint az 5/2013. PJE rendelkezéseivel, illetve az EUB döntéseivel ellentétes rendelkezésre, ami az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésének sérelmével jár.

Meglátásom szerint a DH2 tv. 37. § csak és kizárólag akkor lenne összhangban az Alaptörvénnyel és így a rPtk és 5/2013. PJE hivatkozott rendelkezéseivel, ha nem kötelezően, hanem lehetőségként jelölné meg a jogkövetkezmény iránti igény előterjesztését és nem korlátozná az alkalmazható jogkövetkezmények körét az EUB döntésekkel és így a nemzetközi joggal összhangban.

Tisztelettel jelzem, hogy a jogkövetkezmények körében az általam ismert jogforrások közül csak az 1/2010. PK vélemény foglalkozik.

Ezen PK vélemény értelmezése alapján állítom, hogy a fogyasztó számára – jelen ügyben – a szabályos és a PK véleményben foglaltak szerinti hatályossá nyilvánítás a legkedvezőbb, azaz az eredetileg egyenértékű szolgáltatás és ellenszolgáltatás figyelembe vételével történő elszámolás.

Az érvényessé nyilvánítás lehetősége csak akkor áll fenn, ha még meglévő jogviszonyról van szó (a futamidő nem telt le) és a fogyasztó a tisztességtelen elemek figyelmen kívül hagyásával (jellemzően árfolyamkockázat viselése) tovább teljesíthet részletekben.

Az eredeti állapot helyreállítása esetén a nyújtott szolgáltatások után (mindkét fél által nyújtott szolgáltatás után) kérelemre mindkét fél javára felszámítható lenne ugyanazon kamatmérték (pénz használati díja) egészen az ítélethirdetésig.

Azaz a DH2 tv. 37. §(1) bekezdés alábbi szövegezése nem lenne diszkriminatív, összhangban állna a hivatkozott jogforrásokkal és az Alaptörvényben biztosított alapjoggal:

37. § (1) E törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a szerződés érvénytelenségének vagy a szerződés egyes rendelkezései érvénytelenségének (a továbbiakban: részleges érvénytelenség) megállapítását - az érvénytelenség okától függetlenül - a bíróságtól a fél az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására kiterjedően is kérheti. Ha a fél az érvénytelenség vagy a részleges érvénytelenség jogkövetkezményének levonását kéri, úgy azt is meg kell jelölnie, hogy a bíróság milyen jogkövetkezményt alkalmazzon. A jogkövetkezmény alkalmazására vonatkozóan a félnek a felek közötti elszámolásra kiterjedő és összességében is megjelölt, határozott kérelmet kell előterjesztenie.”

3. Egyéb nyilatkozatok és mellékletek

a) Nyilatkozat arról, ha az indítványozó kezdeményezte-e a bíróságon az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági ítélet végrehajtásának felfüggesztését.

Igen.

b) Ügyvédi meghatalmazás eredeti példánya, vagy jogtanácsosi igazolvány másolata, ha az indítványozó jogi képviselővel jár el.

Csatoljuk a jogi képviselő részére nyújtott meghatalmazást.

c) Nyilatkozat az indítványozó személyes adatainak nyilvánosságra hozhatóságáról (Melléklet)

Az adataink nyilvánosságra hozatalához nem járulunk hozzá.

d) Az érintettséget alátámasztó dokumentumok egyszerű másolata

1. Ügyvédi meghatalmazás

2. Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.869/2021/5. számú ítélete

3. Indítványozó felülvizsgálati kérelme

4. Kúria Gfv.VI.30.057/2022/2. számú végzése

5. Kecskeméti Járásbíróság 8.P.20.505/2020/26. számú ítélete

6. Indítványozó fellebbezése

7. Kecskeméti Törvényszék 6.Pf.20.156/2019/9. számú végzése

Tisztelet

dr Csifos Eszter

A fentiek szerint – figyelemmel az Alkotmánybíróság IV/1279-1/2022. számú felhívására – egészítettem ki és egységes szerkezetbe foglaltan csatolom alkotmányjogi panaszomat. Kérem, szíveskedjenek azt befogadni és érdemben elbírálni.

Tisztelet

dr Csifos Eszter, indítványozó jogi képviselő